

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ СУСПІЛЬНИХ НАУК
Кафедра загальної педагогіки та педагогіки вищої школи**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з наукової роботи
/Студеняк І.П./
«__» _____ 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФІЛОСОФІЯ ОСВІТИ

Рівень вищої освіти	Третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	011 Освітні, педагогічні науки
Освітня програма	Освітні, педагогічні науки
Статус дисципліни	вибіркова
Мова навчання	українська

Ужгород 2020

Робоча програма навчальної дисципліни «**Філософія освіти**» для здобувачів за третім (освітньо-науковим) рівнем вищої освіти галузі знань **01 Освіта/Педагогіка** спеціальності **011 Освітні, педагогічні науки** освітньої програми **Освітні, педагогічні науки**.

Розробник: Опачко Магдалина Василівна, доктор педагогічних наук, доцент, доцент, професор кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи

протокол № 1 від «31» серпня 2020 р.

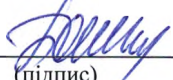
Завідувач кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи

 /проф. Козубовська І.В./
(підпис) (прізвище та ініціали)

Схвалено науково-методичною комісією факультету суспільних наук

протокол № 1 від «10» листопада 2020 р.

Голова науково-методичної комісії факультету суспільних наук

 /Попадич О.О./
(підпис) (прізвище та ініціали)

© Опачко М.В., 2020 р.

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2020 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 3,5	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 105	1	1
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 5	1	
	Лекції:	
	20	8
	Практичні (семінарські):	
	22	4
Вид підсумкового контролю: модульне контрольне оцінювання	Лабораторні:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: залік	Самостійна робота:	
	63	93

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Філософія освіти» є систематизація та узагальнення знань здобувачів освітнього ступеня доктора філософії у сфері освіти на теоретико-методологічному рівні, а також їх залучення до філософського осягнення концептуальних, парадигмальних підходів у розвитку сучасної освіти як соціокультурного феномену та вироблення їх власної світоглядної концепції освіти; сприяння формуванню високого рівня компетентності і культури здобувачів освітнього ступеня доктора філософії.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти:

ЗК-1. Навички критичності та самокритичності. Здатність рецензувати публікації та презентації, а також брати участь у міжнародних наукових дискусіях, висловлюючи та відстоюючи свою власну позицію.

ЗК-2. Обґрунтування актуальності проблем та моделювання задач. Здатність визначати відповідні задачі та окреслювати їх таким чином, щоб просувати та трансформувати наукові знання та розуміння.

ЗК-3. Якість та етичні зобов'язання. Знання стандартів і способів мислення, необхідних для наукового дослідження та публікації отриманих результатів, включаючи критичну обізнаність та академічну доброчесність.

СК-1. Здатність оперувати науковою термінологією педагогічної науки та вибудовувати ієрархію наукових понять за рівнями їх узагальнення; розуміти системність, взаємозв'язок та цілісність різних педагогічних явищ і процесів, багатогранність практичної спрямованості педагогіки; орієнтуватися у сучасній нормативно-правовій базі розвитку освіти, тенденціях освітньої політики в Україні; мати стратегічне бачення розвитку науки; розглядати педагогічні явища, розвиток освіти та науки у їх історичній ретроспективі; застосовувати компаративний аналіз щодо вивчення педагогічних проблем у зарубіжному та вітчизняному контекстах; узагальнювати інноваційний педагогічний досвід у власному науковому дослідженні.

СК-4. Здатність до різних видів історико-педагогічного аналізу (історико-логічний, компаративний, ретроспективний); опрацьовувати джерельну базу дослідження; адаптовувати та застосовувати ідеї видатних педагогів у сучасну педагогічну практику; використовувати цивілізаційний підхід до осмислення історико-педагогічних явищ і процесів.

СК-9. Здатність використовувати інформаційно-комунікаційні технології, володіти методичними основами їх застосування в освітній діяльності; впроваджувати сучасні інформаційно-комунікаційні технології для розв'язання освітньо-наукових завдань, моделювання, моніторингу та опрацювання результатів експерименту.

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Освітні, педагогічні науки», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Здійснює аналіз наукових публікацій в межах дослідження та в інших галузях, в тому числі іноземною мовою	ПРН 1
Критично і обґрунтовано використовує знання в науковій сфері, що підтверджено публікаціями.	ПРН 2
Продуктивно використовує найновіші педагогічні дослідження в спеціальній галузі дослідження, а також в навчальному процесі.	ПРН 9
Самостійно знаходить, систематизує та узагальнює матеріали з проблематики досліджень.	ПРН 11
Має стратегічне бачення розвитку науки, самостійно окреслює шляхи	ПРН 14

індивідуальної траєкторії у науково-освітньому просторі, враховуючи регіональний контекст	
---	--

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Філософія освіти»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Здійснює аналіз наукових публікацій в межах дослідження та в інших галузях, з урахуванням сучасних тенденцій у розвитку освіти та науки, прогнозованими філософією освіти.	ПРН 1
Критично і обґрунтовано використовує знання в науковій сфері, що підтверджено публікаціями, в яких показано володіння знаннями філософських концепцій щодо розвитку ідеї освіти, цілей, цінностей, ідеалів та результатів освіти, еволюції ідеї освіти, що відображено у обґрунтуванні теоретико-методологічних засад досліджуваного педагогічного об'єкту.	ПРН 2
Продуктивно використовує найновіші педагогічні дослідження в спеціальній галузі дослідження, а також в освітньому процесі, опираючись на парадигмальне сприйняття розвитку освіти, закономірності розвитку освіти, результати освіти та критерії їх оцінки.	ПРН 3
Самостійно знаходить, систематизує та узагальнює матеріали з проблематики досліджень, орієнтуючись у методологічних підходах до розкриття досліджуваного об'єкту.	ПРН 4

4. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

Поточний контроль, який під час вивчення навчальної дисципліни проходить в індивідуальній формі.

Методи поточного контролю: усний, письмовий, практичний, самоконтроль.

Підсумковий контроль – залік, який проводиться усно.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Протягом семестру аспіранти вивчають дисципліну, яка розбита на два модулі. Після виконання кожного модуля здійснюється поточний контроль у вигляді письмової роботи. Поточний контроль у вигляді індивідуального представлення результатів виконання завдань самостійної роботи та опрацювання питань практичного блоку. Оцінювання навчальних досягнень та практичних навичок аспірантів здійснюються за 100-бальною системою. Загальна кількість балів за семестр з навчальної дисципліни складається із сумарної кількості балів, отриманих за поточний контроль (50 балів) та балів, отриманих за контроль засвоєння теоретичних знань, який проводиться у формі тестування з використанням Googl форми (50 балів).

Поточне оцінювання здійснюється за трьома складовими:

- контроль за виконання тестових завдань;
- контроль систематичності та активності роботи студента протягом семестру;
- контроль індивідуальної та самостійної роботи.

Якщо аспірант відвідав менше 50 відсотків занять, то систематичність та активність його роботи оцінюється в 0 балів.

Оцінювання підсумкових завдань. Після виконання програми дисципліни у визначений

термін здійснюється поточний модульний контроль у вигляді тестування з використанням Google форми, який оцінюється у межах від 1 до 50 балів. Якщо з об'єктивних причин студент не пройшов підсумковий контроль у визначений термін, то він має право за дозволом деканату пройти його протягом двох тижнів після виникнення заборгованості.

Оцінювання активності під час аудиторних занять, індивідуальної та самостійної роботи здійснюється у межах 30 балів:

- **max 10 балів** – написання анотованих звітів про ознайомлення з періодикою, авторефератами дисертацій, монографіями тощо;
- **max 10 балів** – опрацювання матеріалів до занять (лекцій, проблемних питань, завдань для самопідготовки тощо), опрацювання першоджерел, нормативних документів, написання тощо;
- **max 10 балів** – виконання творчих завдань, написання есе, підготовка презентацій до окремих тем заняття тощо.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота					Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	50	100
10	10	10	10	10		

T1, T2, T3, T4, T5 – теми першого модуля програми

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота					Модульна контрольна робота	Сума
T6	T7	T8	T9	T10	50	100
10	10	10	10	10		

T6, T7, T8, T9, T10 – теми другого модуля програми

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	5	30	6	30
Анотований звіт	1	5	1	5
Есе	1	5	1	5
Презентації	1	5	1	5
Портфоліо	1	5	1	5
Модульна контрольна робота	1	50	1	50
Разом	8	100	9	100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Після виконання програми змістового модуля у визначений термін здійснюється поточний модульний контроль у вигляді виконання письмових завдань репродуктивного й творчого характеру, який оцінюється від 1 до 50 балів. Якщо з об'єктивних причин аспірант не пройшов модульний контроль у визначений термін, то він має право з дозволу відділу аспірантури пройти його протягом двох тижнів після виникнення заборгованості.

50 балів (оцінка «відмінно») – аспірант виконав завдання запропонованого йому варіанта в повному обсязі і виявив при цьому:

- глибокі та повні знання матеріалу дисципліни;
- вільне володіння науковою термінологією;
- творчу самостійність;
- високу культуру оформлення знань та відповідний рівень умінь і навичок.

40 балів (оцінка «добре») – аспірант виконав завдання запропонованого йому варіанта в повному обсязі, вичерпно реалізував усі питання, виявив творчу самостійність, добре орієнтується в сучасних проблемах основ педагогіки, продемонстрував високу культуру оформлення знань, належний рівень умінь та навичок, але в роботі наявні окремі несуттєві помилки. Ставиться за виконання 75 % усіх завдань.

30 балів (оцінка «задовільно») – аспірант виявив задовільні знання матеріалу, але допустив при цьому окремі грубі фактичні помилки та неточності, а культура оформлення знань та рівень його умінь і навичок ще недостатні. Правильно виконано більше 50% запропонованих завдань

20 балів (оцінка «незадовільно») – аспірант не виявив достатніх фахових знань з предмета, не досяг реалізації завдання через загальну слабку орієнтацію в програмовому матеріалі, а культура його мовлення й оформлення знань незадовільні. Завдань виконано менше від 50 %.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Підсумковим семестровим контролем з дисципліни «Філософія освіти» є залік, який проводиться в усній формі. Аспірант, який в результаті поточного оцінювання або підсумкового контролю за модулем отримав більше 60 балів, має право не складати іспит з дисципліни. У такому випадку в заліково-екзаменаційну відомість заноситься загальна підсумкова оцінка. Для покращення підсумкової оцінки з дисципліни складання заліку є обов'язковим.

Аспірант, який в результаті підсумкового оцінювання отримав середнє арифметичне менше 60 балів зобов'язаний складати іспит з дисципліни. У разі, коли відповіді аспіранта під час заліку оцінені менш ніж 60 балів, він (вона) отримує незадовільну підсумкову оцінку.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	Зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1 Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1. Філософська рефлексія ідеї освіти

Тема 1. Філософія освіти в структурі наукового знання.

Предмет і завдання філософії освіти. Дуалізм філософії освіти. Філософія освіти як галузь пізнання: об'єкт і предмет дослідження. Особливості філософського осягнення освіти. Філософія

як світоглядна стратегія освіти. Методологічні функції філософії освіти. Філософія освіти та її взаємодія з іншими галузями філософії та наукового знання. Структура філософії освіти. Необхідність філософського осягнення феномену освіти.

Тема 2. Філософське розуміння сутності освіти у історичному контексті

Виховання у Первісному суспільстві. Перші школи світової цивілізації. Феномен античної філософської школи. Філософсько-педагогічні погляди Сократа, Платона, Аристотеля та Демокріта. Християнство та інститут освіти в епоху Середніх віків. Розвиток філософії освіти в епоху Відродження і Нового часу. Історична ретроспектива філософії освіти XIX ст. Освіта і духовне народження людини. Освіта як суб'єкт-суб'єктна взаємодія. Освіта як сфера відтворення суспільства і масової соціалізації. Феномен освіти. Освіта і культура.

Тема 3. Національні аспекти філософії освіти в Україні

Історія розвитку філософії освіти в Україні. Філософія освіти Григорія Сковороди. Освіта в Україні і світі (сучасні реалії). Еволюція ціннісної феноменології освіти. Цінності консерватизму (класичний реалізм, есенціалізм, перенніалізм, ідеалізм, аналітична філософія) та лібералізму (експерименталізм, соціальний реконструктивізм) в філософії освіти. Особистісна парадигма в освіті. Розуміння цінностей освіти в українській філософії. Національні та загальнолюдські цінності та їх роль у сучасній освіті. Морально-етичні засади розвитку освіти. Формування змісту і методів освіти у контексті цілей і цінностей освіти. Проблема актуальності змісту освіти.

Тема 4. Методологія сучасного наукового дослідження з історії педагогіки

Поняття про історико-педагогічні дослідження. Методологічні засади одного з напрямів історико-педагогічних досліджень – дослідження історії розвитку педагогічної науки. Поняття про концепції сучасної історії науки: екстерналістську та інтерналістську. Концепція розвитку науки та наукового знання Т.Куна. Історико-педагогічне дослідження як «сплав історичного та педагогічного дослідження». Методологія педагогіки у історико-педагогічному дослідженні: рух від теорії до історії, розгляд історико-педагогічної дійсності крізь призму сучасної педагогічної науки. Системний та інтегративний підходи у наукових дослідженнях з педагогіки.

Тема 5. Методологічні підходи у розробці проблем професійної освіти

Системний та інтегративний підходи у моделюванні змісту і процесу підготовки фахівців у системі вищої освіти. Аксіологічний, компетентнісний, контекстний та особистісно-діяльнісний підходи у розробці практичної складової підготовки фахівців. Культурологічний, праксеологічний та середовищний підходи у організації освітнього процесу. Синергетичний підхід у підготовці педагога.

Модуль 2. Філософські аспекти проблеми розвитку сучасної освіти

Тема 6. Науково-філософський спосіб сприйняття дійсності

Актуальність науково-філософського способу сприйняття дійсності. Способи сприйняття людиною навколишнього світу: філософський, науковий, релігійний і міфологічний. Роль теорії еволюції у науково-філософському світогляді. Сучасна наука як складна і багатообразна система окремих наукових дисциплін, об'єднаних у дві сфери: фундаментальні та прикладні науки. Поняття "еволюція" у контексті науково-філософського світогляду. Поняття "буття" у контексті науково-філософського світогляду. Три основні властивості буття: спрямованість, зумовленість, незворотність.

Тема 7. Духовні виміри людського буття. Загальнолюдські цінності

Духовність - один з інтегруючих елементів суспільства. Роль цінностей у структурі буття особистості. Світоглядні засади особистості - основа педагогічної діяльності. Золоте правило моралі" та його вплив на розвиток філософії освіти. Біблейські заповіді - основа внутрішнього абстрактного образу особистості. Система освіти як транслятор норм і цінностей буття. Формування української ціннісно-нормативної моделі. Ціль і мета як відношення та передбачуваний результат.

Тема 8. Аксіологізація сучасної освіти в контексті філософської рефлексії

Еволюція ціннісної феноменології освіти. Цінності консерватизму (класичний реалізм, есенціалізм, перенніалізм, ідеалізм, аналітична філософія) та лібералізму (експерименталізм, соціальний реконструктивізм) в філософії освіти. Особистісна парадигма в освіті. Розуміння цінностей освіти в українській філософії. Національні та загальнолюдські цінності та їх роль у сучасній освіті.

Морально-етичні засади розвитку освіти. Формування змісту і методів освіти у контексті цілей і цінностей освіти. Проблема актуальності змісту освіти.

Тема 9. Основні суперечності та проблеми розвитку сучасної освіти

Зародження і трансформація ідеї університету. Універсалізація діяльності сучасного університету. Дослідницький університет та пріоритети його діяльності. Особливості розвитку університетської освіти в Україні.

Тема 10. Сучасний стан і перспективи розвитку вищої школи в контексті філософської прогностики

Основні тенденції у розвитку сучасної освіти. Кризи в освіті та криза освіти. Масова освіта: потреби особистості і суспільства. Концепція освіти упродовж життя: реалії і потреби. Національна і глобальна освіта: відчуженість, взаємодія, інтеграція. Освіта як відкрита система: виклики і перспективи. Суперечності глобального освітнього простору.

5.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин 120					
	Форма навчання: денна					
	Усього	у тому числі				
		лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
2-й семестр						
Модуль 1. Філософське осягнення ідеї освіти.						
Тема 1. Філософія освіти в структурі наукового знання	10	2				6
Тема 2. Філософське розуміння сутності освіти у історичному контексті	10	2	2			6
Тема 3. Національні аспекти філософії освіти в Україні.	10	2	2			6
Тема 4. Методологія сучасного наукового дослідження з історії педагогіки	10	2	2			6
Тема 5. Методологічні підходи у розробці проблем професійної освіти	11	2	2			7
Модульна контрольна робота	2		2			
Разом за модуль	51	10	10			31
Модуль 2. Філософські аспекти проблеми розвитку сучасної освіти.						
Тема 6. Науково-філософський спосіб сприйняття дійсності	10	2	2			6
Тема 7. Духовні виміри людського буття. Загальнолюдські цінності	12	2	2			8
Тема 8. Аксіологізація сучасної освіти в контексті філософської рефлексії	12	2	2			6
Тема 9. Основні суперечності та проблеми розвитку сучасної освіти	10	2	2			6
Тема 10. Сучасний стан і перспективи розвитку вищої школи в контексті філософської прогностики	10	2	2			6
Модульна контрольна робота	2		2			
Разом за модуль	54	10	12			32
Разом за семестр	105	20	22			63

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин 120					
	Форма навчання: заочна					
	у тому числі					
	Усього	лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
2-й семестр						
Модуль 1. Філософське осягнення ідеї освіти.						
Тема 1. Філософія освіти в структурі наукового знання	11	1	1			9
Тема 2. Філософське розуміння сутності освіти у історичному контексті.	10	1				9
Тема 3. Національні аспекти філософії освіти в Україні.	11	1	1			9
Тема 4. Методологія сучасного наукового дослідження з педагогіки	10	1				9
Тема 5. Методологічні підходи у розробці проблем професійної освіти	10					10
Модульна контрольна робота						
Разом за модуль	52	4	2			46
Модуль 2. Філософські аспекти проблеми розвитку сучасної освіти.						
Тема 6. Науково-філософський спосіб сприйняття дійсності. Науково-філософський спосіб сприйняття дійсності.	11	1	1			9
Тема 7. Духовні виміри людського буття. Загальнолюдські цінності.	10	1				9
Тема 8. Аксіологізація сучасної освіти в контексті філософської рефлексії	11					11
Тема 9. Основні суперечності та проблеми розвитку сучасної освіти.	11	1	1			9
Тема 10. Сучасний стан і перспективи розвитку вищої школи в контексті філософської прогностики	10	1				9
Модульна контрольна робота						
Разом за модуль	53	4	2			47
Разом за семестр	105	8	4			93

5.3. Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Тема 1. Філософія освіти в структурі наукового знання 1. Предмет і завдання філософії освіти. Дуалізм філософії освіти. 2. Філософія освіти як галузь пізнання: об'єкт і предмет дослідження. 3. Філософія як світоглядна стратегія освіти. 4. Філософія освіти та її взаємодія з іншими галузями філософії та наукового знання.	2	0,5
2	Тема 2. Філософське розуміння сутності освіти у історичному контексті 1. Виховання у Первісному суспільстві. Перші школи світової цивілізації. 2. Феномен античної філософської школи. Філософсько-педагогічні погляди Сократа, Платона, Аристотеля та Демокріта. 3. Християнство та інститут освіти в епоху Середніх віків. 4. Розвиток філософії освіти в епоху Відродження і Нового часу. 5. Історична ретроспектива філософії освіти XIX ст.	4	0,5
3	Тема 3. Національні аспекти філософії освіти в Україні 1. Григорій Сковорода про самопізнання та спорідненість виховання з природою. 2. Ідея національної школи та її розвиток в працях К. Ушинського, Б. Грінченка, С. Русової, І.Франка, Я. Чепіги, Г. Ващенко. 3. Зміна цінностей освіти в освітньому просторі України: А. Макаренко та В. Сухомлинський. 4. Філософські засади Національної доктрини розвитку освіти.	4	0,5
4	Тема 4. Методологічні засади дослідження історії розвитку педагогічної науки 1. Поняття про історико-педагогічні дослідження. Їх напрями. 2. Методологічні засади досліджень з історії розвитку педагогічної науки. 3. Особливості використання системного та інтегративного підходів у наукових дослідженнях з педагогіки. 4. Методологія педагогіки як основа історико-педагогічного дослідження	2	0,5
5	Тема 5. Науково-філософський спосіб сприйняття дійсності 1. Способи сприйняття людиною навколишнього світу: філософський, науковий, релігійний і міфологічний. 2. Актуальність науково-філософського способу сприйняття дійсності. Роль теорії еволюції у науково-філософському світогляді. 3. Поняття «еволюція» у контексті науково-філософського світогляду. 4. Поняття "буття" у контексті науково-філософського світогляду. Три основні властивості буття: спрямованість, зумовленість, незворотність	2	0,5
6	Тема 6. Становлення і розвиток сучасного університету 1. Зародження і трансформація ідеї університету. 2. Універсалізація діяльності сучасного університету. 3. Дослідницький університет та пріоритети його діяльності.	2	0,5

	4. Особливості розвитку університетської освіти в Україні.		
7	Тема 7. Освіта і культура 1. Феномени освіти і культури. 2. Національна і глобальна освіта: відчуженість, взаємодія, інтеграція. Освіта як відкрита система: виклики і перспективи. 3. Суперечності глобального освітнього простору. 4. Освіта і духовне народження людини. 5. Освіта і сталий людський розвиток.	4	0,5
8	Тема 8. Основні суперечності та проблеми розвитку сучасної освіти 1. Освіта і сталий людський розвиток. 2. Зміна канонів освіченості в історії культури. 3. Концепція безперервної освіти. 4. Формування системи освіти індустріального суспільства. 5. Формування освітньої парадигми інформаційного суспільства. 6. Основні суперечності сучасної освіти. 7. Освітні стандарти і парадигма особистісно-орієнтованої освіти.	2	0,5
Разом		22	4

5.4. Самостійна робота

Самостійна робота над навчальною дисципліною також включає: опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу; вивчення окремих тем питань, що передбачені для самостійного опрацювання; поглиблене вивчення літератури на задану тему та пошук додаткової інформації; підготовка до семінарських (практичних) занять; систематизацію вивченого матеріалу перед заліком (іспитом); опрацювання та підготовку огляду опублікованих у фахових та інших виданнях статей; переклад іноземних джерел встановленої тематики; розроблення схем, таблиць, діаграм, мультимедійних презентацій тощо.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Філософія освіти та феномени: людина, культура, мистецтво.	5	8
2	Освіта і духовне становлення людини	5	8
3	Еволюція ціннісної феноменології освіти	5	8
4	Науково-філософський спосіб сприйняття дійсності як основа світогляду планетарно-космічного типу особистості	5	8
5	Ціннісно-нормативна специфіка української культури у проекції на освітню сферу	5	8
6	Національна і глобальна освіта: відчуженість, взаємодія, інтеграція	4	7
7	Порівняння різних моделей сучасного університету	4	6
8	Дослідницький університет в Україні: етапи і особливості становлення та перспективи розвитку	5	8
9	Ретроспектива розвитку освітніх систем у контексті філософії освіти	5	8
10	Концепції філософії сучасної освіти у вирішенні головних суперечностей освіти	5	8
11	Методологія історико-педагогічних досліджень	5	8
12	Теоретико-методологічні засади дослідження історії педагогічної науки	5	8

13	Системний та інтегративний підходи у сучасних дослідженнях з педагогіки	5	8
	Разом	63	93

5.5. Індивідуальні завдання

Індивідуальна робота може реалізуватися у двох варіантах.

Варіант 1.

Складання реферативного есе з проблем філософії сучасної освіти, методологічних засад її розвитку, аксіологізації змісту і процесу підготовки фахівців в умовах євроінтеграційної трансформації.

До реферування можуть пропонуватись як окремі наукові статті, в яких розкриваються філософські проблеми та аспекти розвитку сучасної освіти, так і частини монографічних чи інших наукових робіт, які мають завершений змістовний характер (до п'яти джерел).

Для реферування доцільно запровадити таку послідовність. По-перше, визначити головну проблему тієї праці, яка реферується (як правило, вона безпосередньо пов'язана із назвою). Аспірант повинен принаймні для себе сформулювати те основне питання, на яке прагне знайти відповідь автор роботи, що є об'єктом анотування. По-друге, зрозуміти, які завдання ставить собі автор задля розкриття поставленої проблеми. З цією метою доцільно спрямувати увагу студента насамперед на зміст, де, як правило, чітко видно структуру роботи, а, отже, і поставлені автором завдання. По-третє, визначити, що стало поштовхом для автора при написанні праці, яка анотується. Як правило, це може бути відповідь на позицію іншого автора, яка є об'єктом критики, відсутність чітких систематизованих уявлень стосовно досліджуваної проблеми (так звана «теоретична актуальність»). Також це може бути певна ситуація, яка виникла у суспільстві та потребує невідкладного осмислення (так звана «практична актуальність»). По-четверте, анотуючи літературу, студент повинен простежити хід авторських міркувань, визначити послідовність і логіку викладення матеріалу, відтворивши її в анотації. Слід спрямувати увагу на методи дослідження, на які спирається автор, та визначити їх роль і місце для досягнення поставленої у роботі мети. По-п'яте, обов'язково повинно бути зазначено, до яких результатів приходять автор у досліджуваній праці, які висновки він робить. При цьому слід звернути увагу на те, щоб ці висновки були викладені в анотації чітко, стисло, послідовно, щоб можна було простежити зв'язок між авторською аргументацією та підсумками роботи. Насамкінець, при реферуванні доцільно вказати, які перспективи подальших розвідок існують у даному напрямі, які питання автор залишає невирішеними чи недостатньо з'ясованими. До оформлення реферування висуваються усі вимоги як до стандартного реферату, окрім тих, які за формою роботи не можуть бути втілені (перелік літератури тощо). План наводиться за бажанням аспіранта. Обсяг роботи не має бути надлишковим, досить якщо він не перевищуватиме близько п'яти сторінок тексту на розкриття одного питання. За бажанням аспіранта робота може бути здана в електронному варіанті (вимоги до цього варіанту такі, як і до оформлення електронної форми реферату).

Варіант 2.

Підготовка тез та участь у студентській науковій конференції. Аналіз літератури з проблематики дослідження аспіранта включає роботу з науковими працями, що містять філософське осмислення сучасних суспільних і освітніх викликів. З огляду на це написання тез є узагальненням і систематизацією уявлень про стан досліджуваної проблеми.

Базисом для підготовки тез виступає раніше проявлена аспірантом цікавість до тієї чи іншої теми курсу, яка відповідає вимогам науковості та актуальності. Обсяг тез не повинен перевищувати 2-3 сторінок (точніше вказується у повідомленні про проведення конференції) і має охоплювати та розкривати обрану студентом тематику. При підготовці тез слід насамперед аспіранту слід звернути увагу на наступне. 1) Обґрунтування актуальності обраної теми. У роботі аспірант повинен вказати (у межах 1-2 речень), чому обрана тема становить інтерес, у чому полягає необхідність її дослідження та розробки. 2) Викладення основного матеріалу дослідження. Аспірант від самого початку повинен привчатися до вимог наукового стилю: чіткості у володінні спеціальною термінологією, логічності та послідовності. Як правило, слід починати з постановки проблеми, потім описати ті прийоми та способи, використання яких є доцільним для її вирішення,

а після цього перейти до наслідків їх застосування (власне вирішення поставленої проблеми – досягнення мети роботи). 3) Висновки. У висновках аспірант повинен послідовно і ясно викласти вирішення поставленої наукової чи філософської проблеми, яку він сформулював на початку дослідження. Висновки повинні бути викладені у вигляді чітких тверджень, в яких відображається авторська позиція з розроблюваного питання. Також наприкінці роботи доцільно вказати перспективи подальших наукових розвідок досліджуваного напрямку в майбутньому. Тези готуються під керівництвом викладача – наукового керівника, який допомагає аспіранту. Після підготовки тези здаються науковому керівнику на перевірку та підпис. Також готується електронний варіант тез. Тези вважаються допущеними до конференції у разі їх перевірки та підпису науковим керівником та проходження редагування редакційною колегією конференції. Бали при участі у конференції як за індивідуальну роботу виставляються аспіранту за умови публікації тез та його особистої участі у конференції.

6. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

Підручники:

1. Губерський Л., Андрущенко В. Філософія як теорія та методологія розвитку освіти. Київ : «МП Леся», 2008. 516 с
2. Андрущенко В. П. Роздуми про освіту: статті, нариси, інтерв'ю. Київ : Знання України, 2004. 738 с.
3. Базалук О.О., Юхименко Н.Ф. Філософія освіти: Навчально-методичний посібник. Київ : Кондор, 2010. 164 с.
4. Гершунский Б. С. Философия образования для XXI века. (В поисках практико-ориентированных образовательных концепций). Москва : Изд-во "Совершенство", 1998. 608 с.
5. Кленко С. Ф. Філософія освіти в європейському контексті. Полтава : ПОІППО, 2006. 328 с.
6. Кленко С. Ф. Конспекти з філософії освіти. Полтава : ПОІППО, 2007. 424 с.
7. Філософія освіти: навчальний посібник / [за заг. Редакцією В.Андрущенка]. Київ : Вид-во НПУ імені Н.П.Драгоманова, 2009. 328 с.

Нормативно-правові документи:

1. Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система. Довідник користувача / пер. з англ., за ред. Ю. М. Рашкевича та Ж. В. Таланової. – 2-ге вид. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2015. 106 с.
2. Закон України „Про освіту”: Закон від 01.07.2014 № 1556-VII. <http://vnz.org.ua/zakonodavstvo/110-zakon-ukrayiny-pro-osvitu>
3. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
4. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. №1556-VII. Документ 1556-VII, чинний, поточна редакція – Редакція від 25.09.2020, підстава - [849-IX](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
5. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» від 11.10.2017 р. № 848-VIII. https://ips.ligazakon.net/document/t150848?an=1&ed=2018_01_18
6. Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020. Проект – [Ел.ресурс]. – Режим доступу: <[http:// www.csi.org.ua/www/wp.../nsrdu_2020_1.pdf](http://www.csi.org.ua/www/wp.../nsrdu_2020_1.pdf).> – Загол. з екр. – Мова укр.
7. Концепція гуманітарного розвитку України на період до 2020. Проект //Стратегічні пріоритети №3 (12), 2009. – [Ел.ресурс]. – Режим доступу: <<http://dniprorada.gov.ua/files/gumanitar-2020.pdf>.> – Загол. з екр. – Мова укр.
8. Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти (Схвалено сектором вищої освіти Науково-методичної Ради Міністерства освіти і науки України, протокол від 29.03.2016 р., № 3). [mon.gov.ua > vyshcha > 2020-metod-rekomendacziyi](http://mon.gov.ua/vyshcha/2020-metod-rekomendacziyi)
9. Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах) (Постанова КМУ від

- 23.03.2016 р., № 261). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/261-2016-%D0%BF>
10. Розроблення освітніх програм. Методичні рекомендації / В. М. Захарченко, В. І. Луговий, Ю. М. Рашкевич, Ж. В. Таланова ; за ред. В. Г. Кременя. Київ : ДП «НВЦ «Пріоритети», 2014. 120 с.
 11. Стратегія розвитку державної молодіжної політики на період до 2020 року. (Затверджено указом Президента України від 27 вересня 2013 року). – [Ел.ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/go/532/2013>.> – Загол. з екр. – Мова укр.

Допоміжна література

Навчальні посібники та монографії :

1. *Базалук О. А.* Мироздание: живая и разумная материя (историко-философский и естественнонаучный анализ в свете новой космологической концепции). Монография. Днепропетровск : Пороги, 2005. 412 с.
2. *Берг Л. С.* Труды по теории эволюции (1922-1930). Ленинград : Наука, Ленинградское отделение, 1977. 388 с.
3. *Ваховский Л. И.* Западноевропейская философия воспитания эпохи просвещения. Луганск : Альма-Матер, 2000. 290 с.
4. *Горбачев В. В.* Концепции современного естествознания. [в 2 ч.]. Москва : Издательство МГУП, 2000. 274 с.
5. *Горський В. С.* Історія української філософії: Навчальний посібник І В. С. Горський – К.: Наукова думка, 2001. – 375с.
6. *Грант В.* Эволюционный процесс : Критический обзор эволюционной теории. [пер. с англ.]. Москва : Мир, 1991. 488 с.
7. *Григорій Сковорода.* Повне зібрання творів: [у 2 т.]. Київ : Наукова думка, 1973. Т. 1. 532 с. Т. 2. 576 с.
8. *Коменский Я., Локк Д., Руссо Ж.-Ж., Песталоцци И. Г.* Педагогическое наследие. Москва : Педагогика, 1989. 416 с.
9. *Левківський М. В.* Історія педагогіки. Київ : Центр навч.л-ри, 2003. 360 с.
10. Українські гуманісти епохи Відродження: Антологія: у 2 ч. [відп. ред. В. М. Нічик]. Київ : Наукова думка "Основи", 1995. Ч. 1. 431 с.; Ч.2. 431 с.
11. Філософія: Навчальний посібник [наук. ред. І. Ф. Надольний]. Київ : Вікар, 1999. 622 с.
12. *Хамітов Н. В.* Історія філософії: Проблема людини І Хамітов Н. В., Гармаш Л., Крилова С. Київ : Наукова думка, 2000. 242 с.

Періодичні видання:

1. *Андрущенко В.* Світоглядна навігація освіти: як вивчення філософії формує духовно спроможну особистість *Україна молода*. 2018. 21 берез. (№ 32)
2. Горбунова, Л. (2016). Ключові компетенції у транснаціональному освітньому про-сторі. Філософія освіти. Науковий часопис. 2016, 19 (2), С. 97-117.
3. Иглтон, Т. (2015). Медленная смерть университета. Скепсис. URL: http://scepsis.net/library/id_3672.html.
4. Кремень В. Г. Освіта в структурі цивілізаційних змін. Вища освіта України, 2011. №1, с. 8-11
5. Култаєва М. Номо digitalis, дигітальна культура і дигітальна освіта: філософсько-антропологічні і філософсько-освітні розвідки. *Філософія освіти*: Науковий часопис. 2020. №1 (26). С. 8-17.
6. *Михальченко М.* Філософія освіти і соціокультурна теорія. *Філософія освіти*: Науковий часопис. 2005. №1. С. 38-50.
7. *Петрук Н.* Стратегії розвитку гуманітарної освіти в добу технократизму та глобалізації. *Філософія освіти*: Науковий часопис. 2020. №1 (26). С. 54-67.
8. Пролеєв С., Шамрай В. Компетентнісний підхід у філософії освіти: можливості і проблеми. *Філософія освіти. Philosophy of Education*, 2017. №20 (1), С.196-212

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. www.osvita.org.ua/referat/psychology/3933/

2. www.ebk.net.ua/Book/psychology/vinoslavska_psihologiya/part1/1303.htm
3. pidruchniki.ws/19240701/psihologiya/matematichni_metodi_psihologiyi_produktyvnist_zastosuvalyny
4. window.edu.ru/library/pdf2txt/026/41026/18331
5. <http://psystat.at.ua/http://psystat.at.ua/>
6. http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/pspl/2012_16/13-23.pdf
7. http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/pspl/2012_15/780-792.pdf
8. <http://plato.stanford.edu/entries/education-philosophy/>
9. <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/179491/philosophy-of-education>
10. <http://dic.academic.ru/dic.nsf/enwiki/15345>

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20____/ 20____н.р. без змін; зі змінами (Додаток____).
(потрібне підкреслити)

протокол №____від «____»_____20____р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20____/ 20____н.р. без змін; зі змінами (Додаток____).
(потрібне підкреслити)

протокол №____від «____»_____20____р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20____/ 20____н.р. без змін; зі змінами (Додаток____).
(потрібне підкреслити)

протокол №____від «____»_____20____р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20____/ 20____н.р. без змін; зі змінами (Додаток____).
(потрібне підкреслити)

протокол №____від «____»_____20____р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)